

Factsheet

Draagvlak participatiesamenleving is geen garantie voor toename vrijwilligerswerk

– Publieksonderzoek –

Amsterdam, 12 maart 2016

Jorrit Hoekstra MSc

T: 020 589263

E: j.hoekstra@motivaction.nl

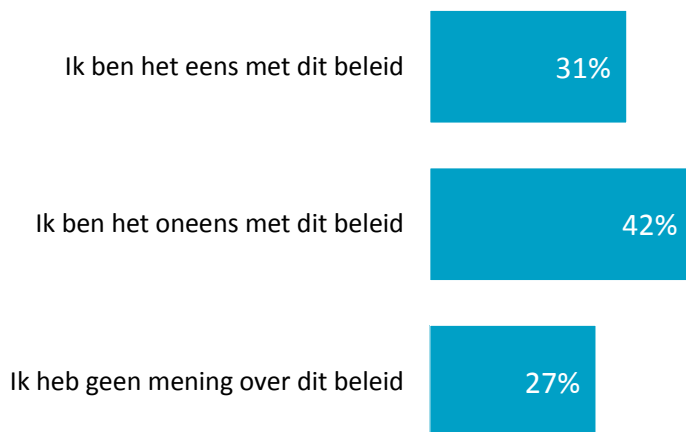
Samenvatting

- Een derde van Nederland is het eens met de stelling van de overheid dat burgers minder een beroep moeten doen op de overheid en meer eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. Vier op de tien is het daarmee echter oneens. Iets meer dan een kwart heeft hier geen mening over.
- Vier op de tien Nederlanders doen aan vrijwilligerswerk en zes op de tien doen niet aan vrijwilligerswerk.
- Bijna de helft van de vrijwilligers organiseert het werk samen met andere vrijwilligers. Een op de drie organiseert het zelf (alleen). Voor een kwart wordt het georganiseerd door andere vrijwilligers. Nog eens een kwart doet vrijwilligerswerk dat wordt georganiseerd door betaalde medewerkers.
- De manier waarop vrijwilligerswerk georganiseerd is hangt sterk samen met het type werk. Echter, er is ook binnen typen vrijwilligersactiviteiten een grote diversiteit aan organisatievormen.
- Het belang van de (goede) organisatie van vrijwilligers(werk) blijkt uit de wensen van vrijwilligers ten aanzien van de manier waarop zij begeleid worden:
 - Het belangrijkste verbeterpunt is erkenning en waardering. Als er minder geld is om vrijwilligerswerk te organiseren (door betaalde krachten) dan kan dit mogelijk leiden tot een afname van de gevoelde erkenning en/of waardering. Dit is een belangrijk aandachtspunt.
 - Vervolgens zijn er veel wensen ten aanzien van het serieus nemen van de eigen rol van de vrijwilliger, zoals het bespreken van het eigen functioneren, het leren van nieuwe dingen, en meer/betere begeleiding.
 - Ook sociale aspecten zoals het van elkaar leren en beter contact tussen vrijwilligers worden veel genoemd.
- De basishouding ten opzichte van de participatiesamenleving – de keuze van de overheid dat burgers minder een beroep moeten doen op de overheid en meer eigen verantwoordelijkheid moeten nemen – wordt positiever door een afname van de plichtgetrouwe burgerschapsstijl en een toename van de pragmatische burgerschapsstijl.
- De basishouding ten opzichte van het participeren door middel van vrijwilligerswerk wordt juist negatiever – door een afname van de plichtgetrouwe burgerschapsstijl en een sterke toename van de pragmatische burgerschapsstijl.
- De toekomstige toename van het draagvlak voor de participatiesamenleving zorgt niet automatisch voor een toename van vrijwilligerswerk en vrijwillige participatie.

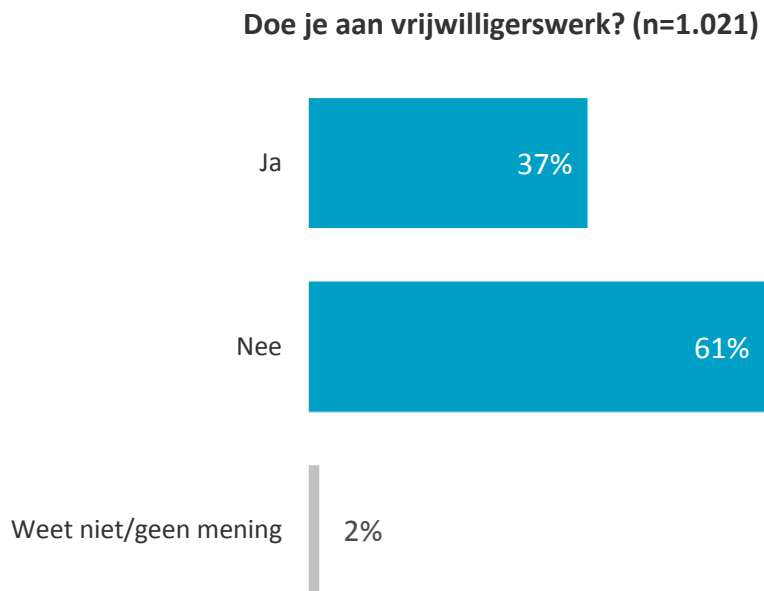
Grafieken

Figuur 1:

Het kabinet wil dat burgers meer eigen verantwoordelijkheid nemen en minder een beroep doen op de overheid. Wat vind je van deze beleidskeuze? (n=1.021)

Figuur 2:

Figuur 3:

Op welke manier wordt jouw vrijwilligerswerk georganiseerd?
(n=382)

Figuur 4:

Heb je in de afgelopen 12 maanden activiteiten gedaan in deze situatie of voor de betreffende organisaties of verenigingen? (n=382)

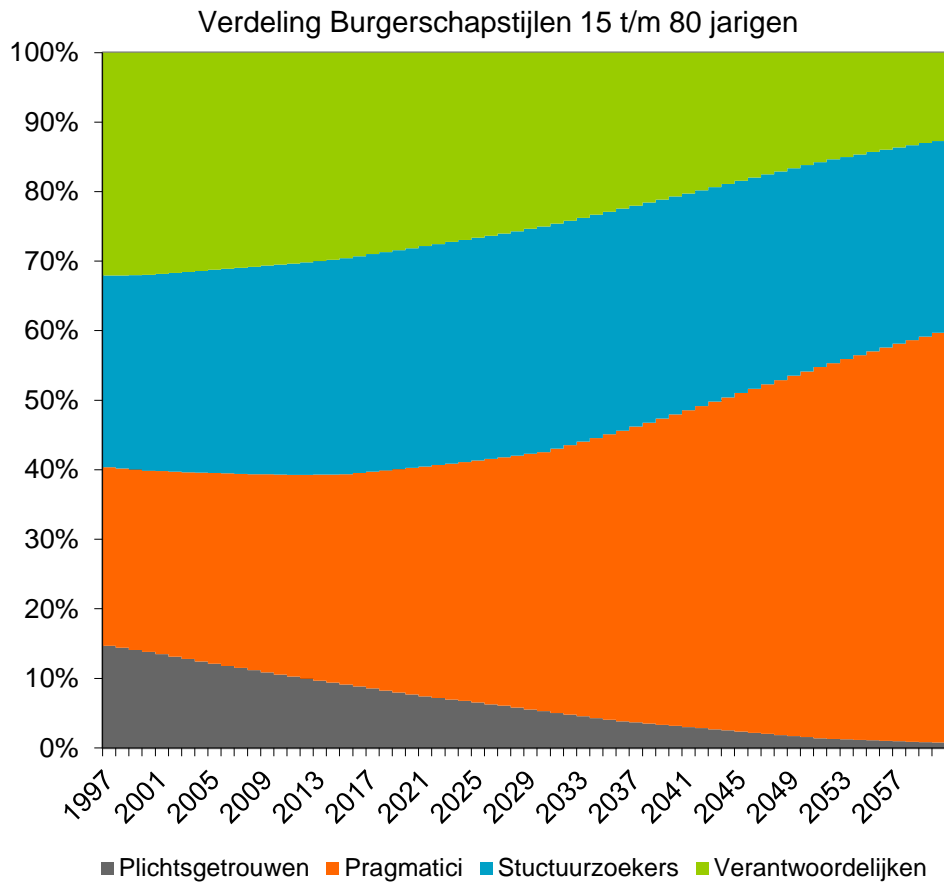

Figuur 5:

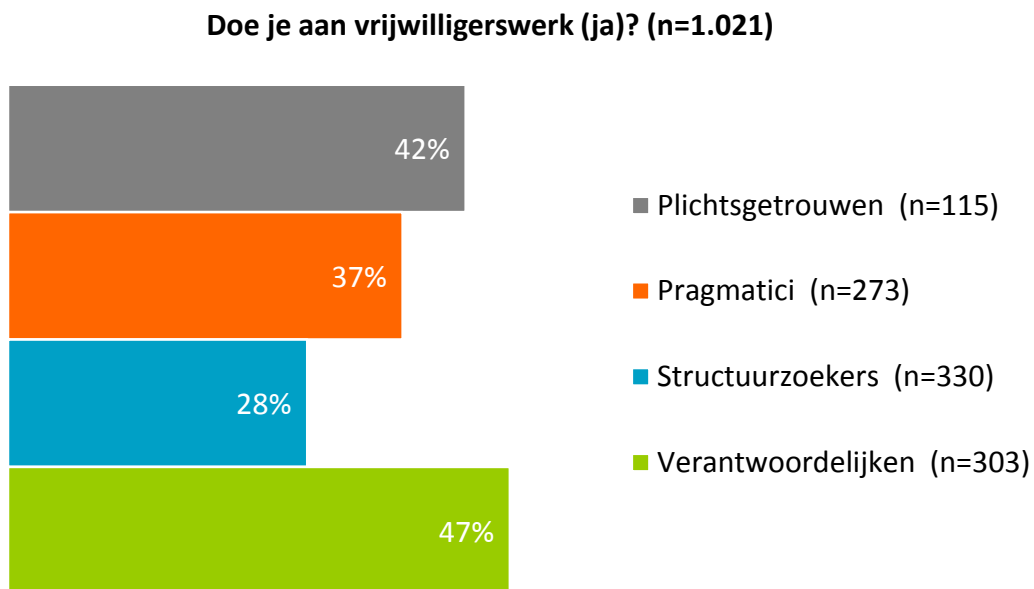
Wat vind je de belangrijkste verbeterpunten voor de begeleiding van jou als vrijwilliger (max. 3)? (n=382)

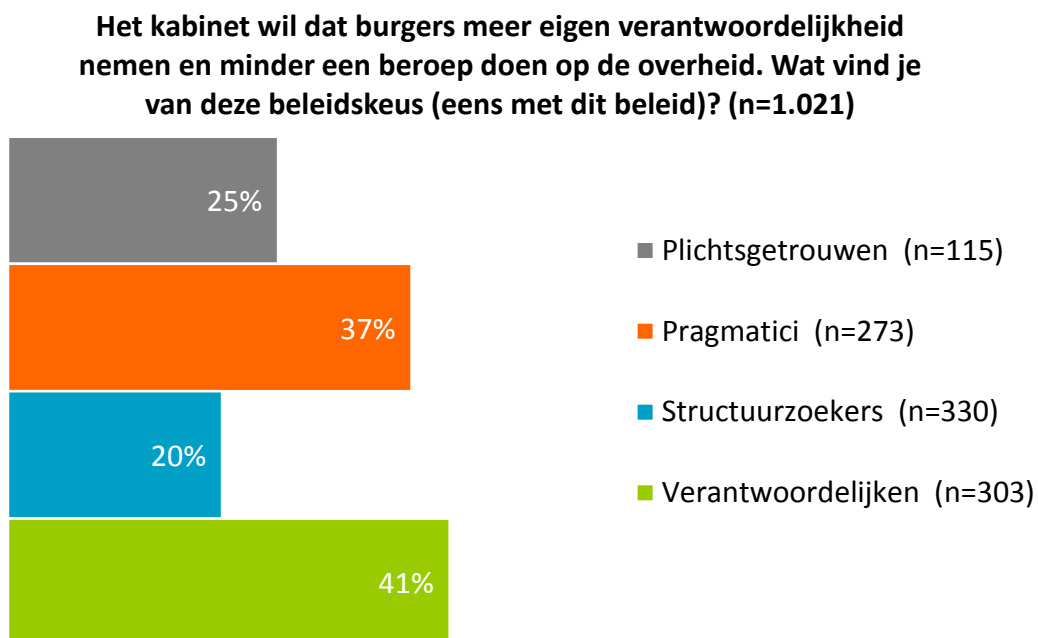
Figuur 6:

Figuur 7:

Figuur 8:

Bijlage: burgerschapsstijlen in Nederland

In Nederland onderscheidt Motivaction vier burgerschapsstijlen:

- Plichtsgetrouwen
- Verantwoordelijken
- Pragmatici
- Structuurzoekers

Op de volgende pagina's wordt aangegeven uit welk sociaal milieu de 4 kerntypen afkomstig zijn en geven we inzicht in hun houding ten aanzien van maatschappij en overheid.

Plichtsgetrouwen

Sociale milieus

De plichtsgetrouwen zijn afkomstig uit de traditionele burgerij. Dit is de moralistische, plichtsgetrouwe en op de status-quo gerichte burgerij die vasthoudt aan tradities en materiële bezittingen.

Burgerschapstijl

Burgers met deze burgerschapstijl zijn sterk maatschappelijk betrokken, met name bij de directe leefomgeving en de lokale overheid. Zij worden gedreven door hun plichtsbesef en gezagsgetrouwheid en zijn dus in principe bereid zich te schikken naar het overheidsbeleid. Ze zien de overheid als een autoriteit die zij respecteren en die weet wat goed is voor de burger. Ze zijn behoudend ingesteld en hebben moeite met de complexiteit en het individualisme in de huidige maatschappij. Overheidsbeleid dat deze zaken stimuleert kan dus op weerstand stuiten van deze groep. Vanwege hun volgzame instelling leidt dit veelal niet tot openlijke protesten maar tot onuitgesproken politieke onvrede.

Verantwoordelijken

Sociale milieus

De verantwoordelijken bestaan uit de segmenten postmaterialisten, kosmopolieten en nieuwe conservatieven. De postmaterialisten zijn maatschappijkritische idealisten die zichzelf willen ontplooien, zich verzetten tegen sociaal onrecht en opkomen voor het milieu. De kosmopolieten zijn open en kritische wereldburgers die postmoderne waarden als ontplooien en beleven integreren met moderne waarden als maatschappelijk succes, materialisme en genieten. De nieuwe conservatieven vormen de liberaal-conservatieve maatschappelijke bovenlaag die alle ruimte wil geven aan technologische ontwikkeling, maar geen groot voorstander is van sociale en culturele vernieuwing.

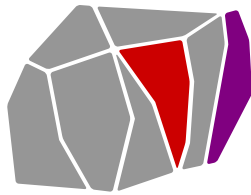
Burgerschapstijl

De verantwoordelijken worden gedreven door maatschappelijke betrokkenheid en de 'publieke zaak'. Zij voelen zichzelf hiervoor in hoge mate verantwoordelijk. Zij zien de overheid als een belangrijk instrument om die publieke zaak te dienen en nemen een coöperatieve maar kritische houding aan ten aanzien van de overheid. Vaak werken verantwoordelijken zelf ook bij de overheid of bijvoorbeeld in charitatieve instellingen en de journalistiek. Men is doorgaans ook goed geïnformeerd over overheidsbeleid.

Pragmatici

Sociale milieus

De pragmatici bestaan uit opwaarts mobielen en postmoderne hedonisten. De opwaarts mobielen zijn carrièregerichte individualisten met een uitgesproken fascinatie voor sociale status, nieuwe technologie, risico en spanning. De postmoderne hedonisten zijn pioniers van de beleveniscultuur, waarin experiment en het breken met morele en sociale conventies doelen op zichzelf zijn geworden.

Burgerschapstijl

De pragmatici zijn utilitaire individualisten met een sterke materialistische gedrevenheid. Niet de publieke zaak maar het eigen belang staat voorop en dit uit zich in selectieve interesse voor overheidsbeleid. Men filtert informatie van de overheid op relevantie voor de eigen positie. Als het niet relevant is, wordt er verder geen aandacht aan besteed. Men is dus op onderdelen betrokken bij de overheid en geïnformeerd over overheidsbeleid. Over het algemeen is deze groep minder negatief over de overheid dan de structuurzoekers, ook al is men zeker niet volgzzaam (zoals de plichtsgetrouwen) en is men het zeker niet altijd eens met de overheid.

Structuurzoekers

Sociale milieus

De structuurzoekers bestaan uit de sociale milieus moderne burgers en gemaksgerechtigden. Moderne burgers kunnen worden omschreven als de conformistische, statusgevoelige burgerij die het evenwicht zoekt tussen traditie en moderne waarden als consumeren en genieten. Gemaksgerechtigden zijn de impulsieve en passieve consumenten die in de eerste plaats streven naar een onbezorgd, plezierig en comfortabel leven.

Burgerschapstijl

Burgers met deze burgerschapstijl zijn weinig maatschappelijk betrokken maar worden wel vaak gedreven door een behoefte aan maatschappelijke erkenning. Men voelt zich echter meestal niet erkend door de overheid, men voelt zich buitengesloten. Hiermee hangt samen dat men over het algemeen weinig vertrouwen heeft in de overheid, weinig interesse voor het overheidsbeleid en negatief staat tegenover maatschappelijke verplichtingen. Dat wil overigens niet zeggen dat dit segment zich nooit uitspreekt over overheidsbeleid: het ervaren isolement van deze groep kan een voedingsbodem vormen voor plotselinge verhoogde politieke betrokkenheid en protestacties. Verschillende vormen van directe democratie vinden ook veel aanhang bij deze groep. Bovendien kenmerken structuurzoekers zich door de roep om leiderschap en een negatieve houding ten aanzien van uitbreiding van wet- en regelgeving.

Achtergrond

Aanleiding

- Motivaction heeft op eigen initiatief een publiekspelling uitgevoerd onder de Nederlandse bevolking. De onderzoeksvraag betrof het gedrag en de houding van Nederlanders ten aanzien van vrijwilligerswerk.

Sampling

- Het StemPunt-panel is het online onderzoekspanel van Motivaction en telt ruim 90.000 leden. Meer dan 50 achtergrondkenmerken zijn bekend waardoor we gebruik kunnen maken van geavanceerde weegmethoden. De wegingen van het panel worden jaarlijks geijkt op basis van een offline meting onder 1.200 Nederlanders.

Methode

- Bij het onderzoek is gebruikgemaakt van een online vragenlijst om Nederlanders van 18 tot en met 70 jaar te ondervragen.

Veldwerkperiode

- Het veldwerk heeft plaatsgevonden van 11 tot en met 18 februari 2016.

Representativiteit

- De steekproef van het onderzoek bestond uit 1.021 Nederlanders tussen de 18 en 70 jaar. De steekproef is representatief voor opleiding, leeftijd, geslacht, regio, waarden (Mentality-mileus), de interacties daartussen en stemvoorkeur.

Samenvatting onderzoeksverantwoording t.b.v. persbericht

- Dit onderzoek is tussen 11 tot en met 18 februari 2016 verricht door Motivaction. Het onderzoek is uitgevoerd onder leden van het StemPunt-panel van Motivaction, via de internetmethode. De netto steekproef bestond uit 1.021 Nederlanders tussen de 18 en 70 jaar.